

فلسفه سفره هفت سین ما ایرانیان

نوروز یکی از کهن ترین جشن های به جا مانده از دوران باستان است که آداب و رسوم زیادی دارد. از مشهورترین مراسم نوروزی ایرانیان، گسترده سفره هفت سین است.

امروزه نیز مردم ایران سفره هفت سین را چند ساعت مانده به زمان تحویل سال نو آماده می کنند و مواد خوراکی که ابتدای آنها با سین آغاز می شود از قبیل سنجد، سبزه، سمنو، سکه، سیب، سماق و سیر را بر سر سفره می گذارند.

با ظهور اسلام در ایران زمین، سفره هفت سین ایرانی ها به قرآن مجید مزین شده است. هرکدام از اجزای

هفت سین، نشانه مفاهیمی چون رویش، زایش و باروری، فراوانی و برکت و ... است که در این بخش شما را با فلسفه سفره هفت سین و مفاهیم هر یک از سین های نوروزی آشنا خواهیم کرد.

سفره ی هفت سین از گذشته تا به امروز

ایرانیان با فراهم کردن هفت سین به شماره هفت امشاسپند یا دوازده شماره مقدس برج ها، برای روز نخست بهار وسایلی مانند آب و سبزه نماد (روشنایی و افزونی) آتشدان نماد (پایداری نوروگرما)، شیر نماد(نوزایی و رستاخیز و تولد دوباره)، تخم مرغ نماد (نژاد و نطفه)، آیینه نماد (شفافیت و صفا)، سنجد نماد (دلدادگی و زایش و باروری)، سیب نماد (رازواری عشق) انار نماد (تقدس) سکه تازه ضرب نماد (برکت و دارندگی) ماهی نماد (ماه سپری شده اسفند) نارنج نماد (گوی زمین) گل بید مشک گل ویژه ی اسفند نماد (امشاسپند سپندارمز) در سفره خود می گذاشتند. گلاب، نان پخته شده از هفت حبوب، خرما، پنیر، شکر، شاخه هایی از درخت مقدس انار، بید، زیتون، انجیر در دسته های سه، هفت یا دوازده تایی)

و کتاب مقدس از وسایل دیگر مورد استفاده در سفره هفت سین بود.

برخی از منابع آورده اند ایرانیان قبل از اسلام سفره «هفت چین» داشته اند و هخامنشیان در نوروز در هفت ظرف چینی غذا می گذاشتند که به آن هفت چین یا هفت چیدنی می گفتند.

در برخی از منابع تاریخی آورده شده ایرانیان در قدیم سفره هفت شین داشته اند که به تدریج تغییر نام داده است. اجزای تشکیل دهنده سفره هفت شین شمع، شراب، شیرینی، شهد (عسل)، شمشاد، شربت و شقایق یا شاخه نبات، بودند.

در زمان ساسانیان هفت شین رسم متداول مردم ایران شد و شمشاد در کنار بقیه شین های نوروزی، به نشانه سبزی و جاودانگی بر سر سفره قرار گرفت.

در برخی از روستاها رسم هفت سینی برپا بوده است آنها درون هفت سینی خوراکی های مختلف می گذارند. هفت سینی، بعدها با حذف (یای) به صورت هفت سین درآمده است.

دلیل تغییر هفت شین به هفت سین

در دوران ساسانیان و پیش از اسلام ایرانیان سفره ای

به نام «هفت شین» می گستراندند که شامل شمع، شراب، شهد، شمشاد، شربت، شقایق بوده است. پس از آمدن اسلام به ایران و حرام اعلام شدن «شراب» آنها، خواهر و همزاد شراب را که سرکه می شد، بر سر سفره قرار می دادند و اینگونه شین به سین تغییر پیدا کرد.

علت عدد «هفت» سین های نوروزی

در زبان باستانی عدد هفت به نام "امرداد" است که معنای زندگی و جاودانگی را می دهد بنابراین ایرانیان باستان هفت واژه را به نشانه آن گزینه کرده و بر خوان نوروزی می چینند.

هفت برای ایرانیان باستان مقدس بوده و برای مفاهیم مثبت، خوش یمنی و فال نیک استفاده از عدد هفت استفاده می کردند مثلاً هفت رنگ رنگین کمان، هفت خان رستم در شاهنامه، هفت آسمان، هفت اقلیم، هفت روز هفته، هفت فرشته، هفت شهر عشق در عرفان، هفت پیکر و ...

عدد هفت در قرآن کریم و نزد مسلمانان نیز اهمیت دارد و از عدد هفت در برخی از آیه ها و سوره های قرآن نام برده شده است. برای مثال حج هفت مرحله دارد و نخستین قاریان نیز هفت نفر بوده اند.

اجزای هفت سین امروزه

قرن هاست که در سفره عید هر ایرانی، هفت گونه خوردنی و سبزه که حرف نخست آن «سین» است، مثل (سیر، سرکه، سماق، سنجد، سمنو و سبزه و سیب) چیده می شود و ایرانیان پس از روی آوردن به اسلام بر سر سفره های خود قرآن را می گذارند و سال نو را با آیات قرآنی آغاز می کنند. چنانچه مسلمانان قرآن، زرتشتیان اوستا و کلیمیان تورات را بر بالای سفره هایشان جای می دهند.

ماهی، تخم مرغ رنگ شده، آیینه نیز از اجزای دیگر سفره هفت سین هستند.

گذارن سنبل، سکه و سماور، هیچ حقیقت هفت سینی ندارند. همچنین ماهی قرمز سمبل عید کشور عزیزمان ایران است .

در هفت سین پارسی انار وجود داشته که نشانه باروری و عشق بوده است. همچنین آنها سیب سرخ را درون ظرف آب پاک و زلال می گذاشتند تا عشق و باروری همچنان پاینده بماند پس بهتر است آیین خود را حفظ کنیم.

امروزه سفره هفت سین را روی زمین یا روی میز پهن می کنند و افراد خانواده دور سفره هفت سین جمع

می شوند و برای داشتن سالی پر از شادی و خیر و برکت دعا میکنند. برخی مردم همان روز عید اما برخی دیگر سفره هفت سین را سیزده روز نوروز نگه می دارند و در روز سیزده نوروز، سبزه ی سفره هفت سین را به آب می اندازند.

سین های سفره هفت سین نماد چیست؟

قرآن کریم

اولین چیزی که ایرانیان هنگام چیدن سفره هفت سین بر سفره قرار می دهند، قرآن کریم است. با آمدن اسلام به ایران و روی آوردن ایرانیان و مسلمان شدنشان آنها بر سفره هفت سین خود قرآن را قرار می دهند تا سال نو را با توکل و توسل به خداوند متعال آغاز کنند.

سبزه

سبزه یکی از اجزای سفره هفت سین است که با رنگ و طراوت خود دلها را شادمان می سازد. ایرانیان قبل از سال نو و در روزهای پایانی سال گندم و یا عدس می کارند و برخی نیز سبزه را از بیرون به صورت آماده تهیه می کنند.

در ایران باستان ۲۵ روز قبل از نوروز در کاخ پادشاهان ۱۲ ستون از خشت خام برپا می ساختند و بر هر کدام یک نوع غله می کاشتند. اگر سبزه ها خوب می رویید سال پر برکتی در پیش داشتند. سبزه نماد شادابی و سرسبزی و نشانگر زندگی بشر و پیوند او با طبیعت است.

سیب

سیب، نمادی از تندرستی و زیبایی است که ایرانیان

آن را برای حفظ سلامتی اعضای خانه بر سر سفره قرار می دهند.

سمنو

سمنو از جوانه های تازه رسیده گندم تهیه می شود و نماد زایش و باروری گیاهان و فراوانی خوراک و غذاهای خوب و پر نیرو است.

سنجد

سنجد یکی دیگر از اجزای اخوان نوروزی است که عطر برگ و شکوفه های آن محرک عشق و مهر و نماد زاینده گی، عشق و دلباختگی است.

سیر

سیر دیگر اجزای سفره هفت سین است که نماد میکروب زدایی و پاکیزگی محیط زیست و سلامت بدن و نیز زدودن چشم زخم است. زرتشتیان به این علت سیر بر سفره هفت سین می گذاشتند زیرا معتقد بودند بوی سیر دیوان را می گریزند. آنها پوست سیر را می کنند و سپس آن را بر سفره می گذارند.

سرکه

سرکه نیز مانند سیر برای پاکی محیط، زدودن آلودگی

و باطل کردن سحر و جادو بر سر سفره قرار می گرفت.

سماق

سماق از اجزای سفره هفت سین و نماد عشق مهر و پیوند دلها می باشد.

خوان نوروزی اجزای دیگری دارد که عبارتند از:

- سکه (نمادی از خیر و برکت و درآمد)
- تخم مرغ (نماد زایش و آفرینش و نشانه ای از نطفه و نژاد)
- «آینه» (نماد روشنایی)
- «آب و ماهی» نماد (برکت در زندگی)

شورای فناوری و پرورشی دبستان

تهیه و تنظیم : مهدی بافنده معاون فناوری

تایید کننده : معاونت آموزشی دبستان